

Er ref: LI2024/02430Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
hans.nilsagard@regeringskansliet.se**Vår ref:** R:SI2025-11
Linda Eriksson

Linda.eriksson@skogsindustrierna.se

Yttrande över SOU 2024:91 Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk

Sammanfattning

Skogsindustrierna ser att det finns flera viktiga förslag till förtydligat regelverk i delbetänkandet av skogsutredningen. För att ge önskvärd effekt behöver fortsatt hantering av dessa förslag ske samordnat med andra regelfrågor för svenskt skogsbruk, som är under utredning just nu.

Skogsindustrierna anser att de otydligheter som rättsutvecklingen inom miljölagstiftningen har medfört skapar stor osäkerhet för skogsägare, industrin och andra aktörer. Osäkerhet är den i särklass största hämskon till investeringar. Idag har vi en olycklig situation i skogen som innebär att skogsägaren tvekar att investera i såväl naturvård som tillväxthöjande åtgärder eftersom rätten att bruka inte är säkerställd.

Långsiktiga spelregler är en förutsättning för en verksamhet som skogsbruk som ofta sträcker sig över generationer från investering till skörd. Rätten till ersättning vid inskränkningar är ett grundfundament i äganderätten och därmed avgörande för långsiktiga investeringar. Rätten till rådighet över fastigheten och dess utveckling är vidare ett fundament för att ägare skall välja att behålla och vidareutveckla icke-kommersiella värden.

Skogsindustriernas utgångspunkt

Med den förnybara råvaran från skogen har skogsindustrin och skogsindustrins produkter en nyckelroll i utvecklingen för ett hållbart, biobaserat samhälle samt för att skapa sysselsättning och välfärd i hela landet.

Skogsindustrin vill driva på en mer hållbar utveckling och har därför tagit fram tre löften som berör klimat, cirkularitet och biologisk mångfald:

- Till 2040 ska skogsindustrins klimatnytta öka med 30 procent.
- 2040 ska skogsindustrins produkter vara fossilfria och återvinningsbara.
- 2040 ska Sverige ha livskraftiga skogar med en rikare biologisk mångfald.

För att detta ska vara möjligt krävs bland annat en hög och hållbar tillväxt i skogen så att kolsänkan i växande skog och i produkter samt tillgången på råvara till biobaserade produkter säkras.

Skogsindustriernas yttrande

5 Tydliggörande av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

5.3.1 Det ska vara tydligt när anmälan för samråd krävs

Skogsindustrierna tillstyrker förslaget att en underrättelse enligt 14 § skogsvårdslagen inte ska utgöra en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Det måste bli tydligt vilka villkor som behöver vara uppfyllda för att en skogsbruksåtgärd ska anses medföra en väsentlig ändring av naturmiljön. Det är problematiskt med en straffsanktion för den mycket oprecisa bestämmelsen om anmälningsplikt i 12 kap 6 § miljöbalken idag. Skogsindustrierna vill betona att det är av största vikt att det är tydligt när samrådsplikt råder, det ska inte kunna gå att missuppfatta.

5.3.4 Tydliga beslut och överklagandefrist

Skogsindustrierna stöder utredarens förslag och anser att en tydlig överklagandefrist underlättar för markägare att planera sin åtgärd och få en mer förutsägbar process hos myndigheterna. Genom att införa en överklagandetid för miljöorganisationer som räknas från den dag som beslutet meddelas, får överklagandetiden en bestämd frist.

5.3.6 Samråd krävs när en verksamhet eller åtgärd riskerar strida mot miljölagstiftningen

Skogsindustrierna instämmer i utredarens bedömning att samrådsförfarandet sannolikt kan underlätta för Sverige att uppfylla EU-rättslig miljölagstiftning och ger Sverige bättre förutsättningar att bedömas som ett land med tillfredställande tillsyn och låg risk. Samråd är inte synonymt med förbud utan främst med rådgivning.

5.3.7 En uttömmande lista för samråd

Skogsindustrierna vill återigen betona vikten av tydlighet när det gäller samråden. Listan måste vara extremt tydlig. En viktig utgångspunkt är att skogsbruksåtgärder, med vissa undantag, är tillåtna.

Det är bra med en uttömmande lista, men inte att det lämnas öppet hur denna lista ska se ut. Viktigt att säkerställa att vi inte riskerar att hamna i en situation där stora delar av Sverige blir samrådsområde.

Skogsindustrierna anser inte att "samrådslistan" ska kunna justeras genom myndighetsföreskrift utan ser hellre en ordning där den gäller enligt angiven förordning.

Skogsindustrierna stödjer förslaget om att upphäva Skogsstyrelsens bemyndigande att föreskriva om när samråd behöver ske. Däremot anser vi att det bör införas en skyldighet för myndigheten att upplysa markägaren i de fall där Skogsstyrelsen har kännedom om specifika omständigheter som kan kräva samråd.

Skogsindustrierna stöder utredarens syn att dikesrensning utgår samt att maskinell gödsling, maskinell askåterföring, stubbrytning och vägbyggnad inte behöver samrådas så länge dessa utförs på det sätt som anges i Skogsstyrelsens föreskrifter och utifrån de rekommendationer som oftast anges i allmänna råd.

5.3.11 Tillgång till information är en förutsättning för samråd

Skogsindustrierna stödjer förslaget att häva sekretess för fastighetsägaren.

5.3.12 Då föreskrifterna om samråd följts kan straff för otillåten miljöpåverkan inte dömas ut

Skogsindustrierna tillstyrker förslaget. Det är inte rimligt med straffsanktion för den mycket oprecisa bestämmelsen om anmälningssplikt i 12 kap 6 § miljöbalken idag.

6 Arealgräns för krav på underrättelse om avverkning

6.3.5 Alternativ 1, ingen ändring

Skogsindustrierna stödjer förslaget. Genom de underrättelser om avverkning som görs till Skogsstyrelsen uppmärksammar myndigheten på de åtgärder som planeras. Det ger myndigheten möjlighet att utöva tillsyn och tillhandahålla rådgivning avseende både miljöhänsyn och produktionsfrågor.

6.3.6 Alternativ 2, utifrån direktivets uppdrag

Skogsindustrierna avstyrker förslaget med separata regelverk för enskilda skogsägare.

6.3.7 Alternativ 3, utifrån direktivets uppdrag

Skogsindustrierna avstyrker förslaget med separata regelverk för enskilda skogsägare.

6.3.8 Alternativ 4: en mellanväg

Skogsindustrierna är positiva till förslaget som bör minska den administrativa bördan för såväl verksamhetsutövare som myndighet och förenkla befintliga processer. Verksamhetsutövaren kan därmed också slippa dubbla anmälningar vid exempelvis vägbyggnationer. Eventuella negativa konsekvenser bör vara små givet att storleken på ytan trots allt inte är särskilt omfattande och en positiv bieffekt kan vara att det driver mot mindre avverkningsytor. Vår bedömning är att EU-rättsliga och internationella åtaganden inte utgör något hinder givet en samrådssplikt vid avverkning i urskog och gammal skog och om det läggs till en anmälningssplikt om skogsägaren har för avsikt att omvandla mark till skogsplantage.

7 Övriga åtgärder med krav på underrättelse

7.1 Inget krav på underrättelse för uttag av grenar och toppar

Skogsindustrierna anser att förslaget är bra. Dagens underrättelser prioriteras lågt av myndigheten och har dålig överensstämmelse med vad som faktiskt plockas ut i samband med avverkning. Skogsstyrelsen har fortsatt möjlighet att agera i samband med en underrättelse om avverkning och en avverkning är en förutsättning för att skogsbränsle ska genereras.

7.2 Underrättelse för fler åtgärder samt dess innehåll

Skogsindustrierna tillstyrker att maskinell gödsling, maskinell askåterföring samt anläggande av skogsbilvägar längre än 300 meter och traktorvägar längre än 300 meter ska underrättas Skogsstyrelsen. En konsekvens, som innebär mer administrativt arbete, är om en avverkning inför byggande av en skogsbilväg överskrider en areal på 0,5 ha. Då måste både en underrättelse om vägbyggnationen och en underrättelse om avverkningen av väggatan skickas in till Skogsstyrelsen. Skogsindustrierna vill poängtera att dessa åtgärder bör kunna hanteras i samma underrättelse.

Skogsindustrierna anser vidare att en markägare som avser att etablera skogsplantage anmäler detta för att vi som medlemsland ska ha kontroll över företeelsen. De kommer ju i många fall att vara helt OK och enligt vår bedömning är det därför lämpligast att införa detta som en ytterligare åtgärd där myndigheten ska underrättas.

8 En ny syn på ädellövskog

8.2 Lösningförslag

Förslag: Samma underrättelseförfarande för slutavverkning ska tillämpas för ädellövskog som för annan skog. Kravet på tillstånd tas därmed bort. Skogsstyrelsen får meddela de föreskrifter som behövs om underrättelse om avverkning av ädellövskog och skyldigheten att anlägga ny ädellövskog. Nuvarande ädellövskogstöd förändras till ett arealstöd.

Skogsindustrierna anser att förslaget är bra. Dagens förutsättningar skapar onödig administration och riskerar felprioriteringar i fråga om brukande och bevarande. Det är också ett principiellt viktigt synsätt att skogsbruk, i egenskap av pågående markanvändning, inte bör vara en tillståndspliktig verksamhet.

9 Hantering av underrättelser om skogliga åtgärder

9.1 Sex veckor blir tio dagar

Förslag: Tiden mellan att en underrättelse om skogsbruksåtgärd kommit in till Skogsstyrelsen och tidpunkten då åtgärden får påbörjas kortas från sex veckor till tio dagar. Tiden räknas från den dag då en komplett anmälan kommit in till Skogsstyrelsen.

Skogsindustrierna anser att det är ett bra förslag med tanke på digitaliseringen och den tekniska utvecklingen. Det bör innebära effektivare handläggning och mer kompletta ansökningar. Det finns inget skäl för myndigheten att ligga på en avverkningsanmälan i 6 veckor om den inte kommer att bli föremål för manuell granskning.

9.2 "Särskilda skäl" tas bort

Skogsindustrierna har inga invändningar, förutsatt att tiden kortas till 10 dagar. I annat fall bör möjligheten finnas för att hantera oväntade händelser som exempelvis stormar eller insektsangrepp.

9.3 Skogsstyrelsens skyldighet att agera enligt skogsvårdslagen

Skogsindustrierna anser att det är bra att praxis uttrycks i lagtext.

9.5 Särskilt om publicering av avverkningsanmälningar

Bedömning: Det finns inte skäl att införa en ny regel i offentlighets- och sekretesslagen om att sekretess ska råda för avverkningsanmälningar, helt eller delvis. Det kan dock konstateras att regeringen, om den så önskar, är oförhindrad att instruera Skogsstyrelsen att upphöra med publicering av avverkningsanmälningar i ett öppet kartverk.

10 Kostnadsfördelning för kunskapsinhämtning

Förslag: En preciserad skälighetsbedömning i miljöbalken som kopplas till skogsbruk och tar hänsyn till markägarens kostnad för att inhämta ny kunskap i förhållande till värdet på den berörda delen av fastigheten. Underlag som krävs för att utreda ärenden enligt miljöbalken och som går utöver denna kostnadsgräns, är tillsynsmyndigheten ansvarig för att inhämta.

Skogsindustrierna anser att det är bra att det sätts en kostnadsgräns för den enskildes ansvar, men också mycket viktigt att det blir tydligt hur kunskapskravet ska se ut, både generellt och i ett enskilt fall. Det handlar inte bara om kostnader utan även om hur det ska avgöras vilka uppgifter som behöver hämtas in och vilken kompetens som ska krävas för detta samt bevisbördefrågor osv.

Skogsindustrierna delar bedömningen att ett kunskapskrav för skogsbruksåtgärder inte kan tillämpas på det sätt som kunskapskravet i miljöbalken kommit att tillämpas av Skogsstyrelsen och mark- och miljödomstolarna under senare år. Det bör vara en skillnad mellan åtgärder som är grundlagsskyddade genom egendomsrätten i 2 kap. 15 § regeringsformen och annan verksamhet. Skogsbruket är en pågående markanvändning och en skogsbruksåtgärd är oftast en förväntad del av ett pågående skogsbruk. Utgångspunkten är att skogsbruksåtgärder normalt är tillåtna.

Skogsindustrierna vill understryka vikten av att Skogsstyrelsen har tillräckliga resurser och kapacitet för detta så att inte handläggningstiderna blir orimligt långa.

11 Alternativa tillsynsmodeller

11.1 Egenkontroll och systemtillsyn

Skogsindustrierna instämmer i bedömningen att det känns osäkert, framför allt i förhållande till EU-lagstiftning, att lämna systemet med avverkningsanmälning för att istället använda sig av egenkontroll och systemtillsyn. Skogsvårdslagen är en ramlagstiftning där avverkningsanmälningen är den signal till myndigheten som kan föranleda exempelvis ett föreläggande. Införande av systemtillsyn förutsätter därför att Skogsvårdslagen kraftigt ändras med mer detaljerade regler. Vi bedömer att en sådan lagstiftning inte passar skogsbruk då det erfarenhetsmässigt har visat sig svårt att definiera och i terrängen avgränsa olika företeelser.

Ett alternativt förslag som lyfts är att införa ett krav för brukningsenheter > 5000 ha och virkesköpande organisationer. 70 procent av föryngringsavverkningarna genomförs av 20 organisationer vilket innebär att med en riktad tillsyn till dessa organisationer så kan utförandet av huvuddelen av föryngringsavverkningarna påverkas. Skogsindustrierna avstyrker förslaget då ett införande av sådan partiell systemtillsyn som ett ytterligare regelverk utan att ta bort nuvarande system riskerar att öka regelbördan och kostnaderna för både verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheten.

11.2 Förhandsprövning av skogsbruksplan som alternativ till anmälan

Skogsindustrierna instämmer i bedömningen att det inte är en framkomlig väg. Skogsbruksplaner är jättebra och mycket arbete pågår men det löser inte dagens problematik.

11.3 Efterkontroll som alternativ till avverkningsanmälan

Skogsindustrierna instämmer i bedömningen att det inte är en framkomlig väg.

12 Tillsynen över artskyddsfrågor i skogen

12.2.1 Skogsstyrelsen blir tillsynsmyndighet för artskyddsfrågor i skogen

Skogsindustrierna anser att förslaget att föra artskyddet från länsstyrelserna till Skogsstyrelsen avseende skogsbruksåtgärder är bra.

12.2.2 Skogsstyrelsen ska fatta beslut om dispens från artskyddsbestämmelserna

Skogsindustrierna anser att förslaget är bra.

13 Domstolsprocesser

13.1 Beslut enligt skogsvårdslagen överklagas till mark- och miljödomstolen

Skogsindustrierna anser att det är bra att det enbart blir en domstol. Enligt nu gällande ordningen finns det beslut som fattas av Skogsstyrelsen som, beroende på omständigheterna, i praktiken kan överklagas till både förvaltningsrätt och mark- och miljödomstol. Principiellt anser vi dock att det är fel att föra förvaltningsrättslig prövning från förvaltningsdomstolar till allmänna domstolar. I detta fall innebär det dessutom att man ytterligare stärker intrycket av att skogsvårdslagstiftningen är en del av miljölagstiftningen. Utvecklingen borde snarare gå åt andra hållet, d.v.s. att förvaltningsrätt ska hanteras av de domstolar som är avsedda för sådan prövning och inte av allmänna domstolar med någon slags förvaltningsrättslig specialdomstolskaraktär.

Mark- och miljödomstolen kan vara ok men enbart om den skogliga kompetensen i domstolen säkerställs.

Beslut ska prövas av den mark- och miljödomstol inom vars område åtgärden utförts

Skogsindustrierna anser att förslaget är bra.

Mark- och miljödomstolarnas kompetens ska förstärkas

Skogsindustrierna anser att förslaget är bra.

Särskilt om frågan om överklagandeavgift

Skogsindustrierna tillstyrker utredningens förslag att överklagandeavgifter bör utredas av regeringen. Det är viktigt att säkerställa rätt prioriteringar hos domstolar och myndigheter. Om man inför en mindre avgift skulle det sannolikt leda till att många av de mål som idag överklagas till domstol endast för att genast återförvisas till Skogsstyrelsen i stället skulle kunna hanteras genom dialog mellan markägaren, överklagande förening och Skogsstyrelsen.

13.2 Skogsstyrelsens ställning i mark- och miljödomstol

Skogsindustrierna anser att det är lämpligt att Skogsstyrelsen ska vara part i mark- och miljödomstolen även när ideella miljöorganisationer överklagar. Det är inte rimligt att skogsägaren behöver förklara Skogsstyrelsens beslut och ensam stå som motpart till den ideella miljöorganisationen.

14 Ersättningsmodell

14.2.1 Markägaren ska få ersättning för bevarande av natur om skogsbruk avsevärt försvåras

Skogsindustrierna välkomnar ett förslag till ersättningsmodell. Det kommer innebära ökade incitament för markägare att bedriva skogsskötsel på ett sådant sätt att höga naturvärden skapas och bevaras. Principiellt skulle Skogsindustrierna helst se att rätten till ersättning tydliggörs i RF 2:15. Det behöver tydliggöras i lag att undantaget för miljöskydd i tredje stycket RF 2:15 inte avser pågående markanvändning och därmed inte den miljöhänsyn som sker i skogsbruket.

Att en ersättningsmodell föreslås är mycket bra och efterlängtad. Den rättsliga ovisshet som idag råder är problematisk då den leder till onödiga och dyra processer för enskilda eller rättsförlust för enskilda som inte förmår föra talan mot staten. Skogsindustrierna förstår utredarens tanke kring rättsutvecklingen och därmed begreppsbyten men ser att en alternativ väg kan vara att i stället i lag stärka det etablerade begreppet "avsevärt försvårande av pågående markanvändning". Eftersom införandet av nya begrepp som "betydande skada och sedvanligt skogsbruk" skapar rättsosäkerhet under lång tid framåt och därmed onödiga processer.

Skogsindustrierna anser också att det bör införas en tydlig rätt för juridiska personer att återanskaffa motsvarande skogsmark enligt markbalansmodellen (likabehandling i förhållande till vad som gäller vid reservatsbildning).

Beskattningsfrågor

Skogsindustrierna vill understryka utredarens uppmaning till regeringen att frågan om beskattning av ersättning för naturvårdsavtal bör hanteras, med inriktning på att sådan ersättning ska beskattas i inkomstlaget kapital i stället för i inkomstlaget näringsverksamhet, alternativt att de förslag om att på visst sätt periodisera intäkterna från ett naturvårdsavtal som redan lämnats till regeringen av Skatteverket genomförs.

För Skogsindustrierna

Linda Eriksson
Ansvarig Skog